

KAE'!XV SETO
KUNINGRIIGI-
PÄEVA KAVA
LK. 3

I l m u b S e t o m a a K u l t u u r i p r o g r a m m i t o e l

SETOMAA

ajaleht.setomaa.ee

kuningriigi leht

Järgmine leht ilmub 15. septembril!

Hind 10 krooni

Nr. 13-14 (167-168)

2. august 2008

VAHTSÖT

4

TELESTAARID:

Kuidas televi-
sioon Meremäe
mäe peal seto
memmede ja
rahva leelotamise
üles võttis. Suur
pildireportaaž
fotograaf Andes
Otsalt

INEMINE

5

SOOTSKA:

mismoodi saa-
dakse Seto Kuninga
Peko maapeal-
seks asemikuks.
Hõrna Aare räägib
oma eluteest
metsavahist Seto
kultuurielu eest-
vedajani

KAEMINE

8

KÜLAPÄEV:

kuidas tekkisid
vanade kirmaski-
de asemele Seto-
maale tänapäe-
vased külapäevad
ning suguvõsade
kokkutulekud,
kirjutab koduloo-
uurija Sillaotsa
Liidi

MÄRGOTUS

10

PIIR JA ÕIGLUS:

kas Tartu rahu vii-
te ärakaotamine
tähendab Petseri-
maa hülgamist?
Miks ei võiks Eesti
Hiina kombel
Venemaalt tüki
territoriumit väl-
ja nõuda?

KIRÄNDÜS

12

JUTUD ELUST:

Uskumatud juhtu-
mised päriselust
ning kirjanike fan-
taasiamaailmast

Taarka film ei jätnud esimesi vaatajaid külmaks

Kauaoodatud esimene setokeelse mängufilmi Taarka avaliku linastuseni on jäänud loetud päevad, kuid filmi kitsas ringis näinute vahel käib juba tuline arutelu — kas niisugust filmi setodest võib üldse näidata. Filmi üks režissööridest Ain Mäeots selgitab, mida tasub vaataval Taarka filmist otsida ja mida ei tasu.

Igor Taro

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Esimeste vaatajate mulje-
test on kohati tunda olnud,
et paljud inimesed on pannud
sellele ehk suuremaid lootusi,
kui mängufilmi puhul realistlik
oleks. On oodatud kas doku-
mentaalselt ülevaadet Taarka
elust või setode kultuurist.
Kuivõrd on niisugused ootused
kogukonna poolt režissööri elu
raskeks teinud?

Paraku filmikunsti puhul
ühe persega mitme tooli peal
istuda ei saa. Peame otsusta-
ma: kas see on dokumentaalne,
romantiline, heroiseeriv või et-
nograafiline teos. Vastupidisel
juhul — kui üritaksime kõiki
neid asju kokku panna — tuleb
sellest totaalne jura.

Otsustasime, et mängime
läbi ühe traagilise vastuolulise
naise loo. Ja me ei ürita lüüa
mitut kärbest ühe hoobiga. See
lugu, mida räägime, on mõjuv.
See ei jäta kedagi külmaks. Ta
pole kindlasti igav film ja pole
ka piinlik — seda võin kinnit-
tada.

Kõik, mis puudutab etno-
graafilist poolt, ajasime või-
malikult sada protsenti koos
kohalike asjatundjatega järgi.
Kui midagi on filmis teistmoo-

di, siis see on see täiesti teadlik
otsus filmimeeskonna poolt,
mida tingisid juba kunstilised
põhjused.

**Kuidas on Taarkade periood
vorminud sinu arusaama Seto-
maast ja kohalikust kultuurist?**

Mida rohkem asjaga tegeled,
seda rohkem avastad, kui palju
on sul veel avastada. Oi, kuidas
ma ei kannata seda suhtumist,
kui inimene on näinud korra
Taarka etendust või käinud ühel
leelopäeval ning loeb end kultu-
tuuri asjatundjaks.

Mina küll ei julge seda enda
kohta öelda, kuigi olen seoses
nii teatri kui filmiga kõik viima-
sed suved selle seto asja sees ol-
nud.

Me ei saa avada ühe
mängufilmi raames kõi-
ki tagamaid, mustreid,
rituaale, näidata kõiki
rahvapäile.

**Siit võiks loogiliselt järelda-
da, et ka pärast Taarka filmi
vaatamist ei maksa arvata, et
nüüd on ta saanud ammendava
ülevaate ajalooliselt persoo-
nist, lauluemast, kohalikust
kultuurist või setodest üldi-
selt?**

Kindlasti mitte. Kui see
film äratas kelleski küsimuse
või huvi selle kultuuri vastu, et
tekib tahtmine rohkem teada,
siis see on ju positiivne.

Näeme kultuurist parata-
matult vaid murdosa kontekst-
tidest ja taustadest. Me ei saa
avada ühe mängufilmi raames
kõiki tagamaid, mustreid, ri-
tuaale, näidata kasvõi kõiki
rahvapäile.

Selleks peaksime tegema
nädalate pikkuse dokumentaa-

Mängufilm «Taarka»

· Maailma esimene seto-
keelne mängufilm, mille
avalik eellinastus toimub
5. augustil Meremäe mäel
kell 22.30 Kinobussi tuuri
raames.

· Film põhineb Kauksi Ülle
samanimelisel jutustusel.
· Filmi tootis Exitfilm OÜ.
«Taarka» produtsent on
Anneli Ahven, režissöör
Ain Mäeots, kaasrežissöör
Hardi Volmer, operaator
Elen Lotman, kunstnik Elo
Soode, tootmisjuht Kaspar
Kaljas.

filmi — seda
materjali on
täpselt niipal-
ju. Seda kõike
ei jõuaks iialgi
ühte mängufil-
mi panna. Fil-
mivaatamisest
saame võib-
olla vaid kor-
raks hõngu või maitse suhu.

Me eesmärk polnud etno-
graafiline film romantilisest
kangelannast.

**Oled sa tähele pannud, et
viimasel ajal on eesliide seto
muutunud kuidagi eriti popu-
laarseks?**

Võib-olla olen ka ise siin
kaasaaitaja olnud. See on ju
tore, et inimesed tahavad näha
ehedaid asju. Ja ma ei häbe-
neks seda sõna — juuri, mida
nad otsivad.

Kui palju on meil Eestimaa
ammu kadunud nähtusi, mil-
le lätteid, algeid on võimalik
leida setu kultuuris. Küllap on
tegu omamoodi äratundmise-
ga kollektiivses alateadvuses ja
sooviga sellest allikast juua. ■

FILMITAARKA: Siiri Sisaski kehastruses. Foto Lauri Kulpsoo (PM)

Aare Hörn
sootska**Peeter
Sibul**
Meremäe
vallavanem

Mina isiklikult oleks tahtnud
võib-olla veidi rohkem seto laulu
sealt leida. Taarka on selles
filmis rohkem kui traagilise
saatusega naine, kui lauluema.
Tuleb aru saada, et film ei ole
reaalne seto elu ega Taarka
näidend. Esimese seto filmina
on ta igal juhul üsna mõjus.

Mäeots on öelnud, et Taarka on
isepäine. Samamoodi näitas
Mäeots end isepäisena ning
kunstiinimesena tegi väga
õigesti. Kui keegi tahab iidloifilmi
tellida, siis tulebki ta tellida
iidloifilmina. Igal juhul mõodus
poolteist tundi minu jaoks väga
kiiresti.

Kuningriik on juba saanud uue noorsootska

Neljapäeval Värskal toimu-
nud Kuningriigi lastepäeval sai
kolmandat korda teoks noor-
sootska valimine. Neljast kan-
didaadist valiti uueks noor-
sootskaks Evelin Ämarik.

Päev algas piduliku lipu
heiskamisega hümni saatel
Seto Talumuuseumi hoo-
vis, pärast mida jaotati lap-
sed kuude gruppi ja suunduti
seiklusrajale, kus õpiti nii lau-
lu, tantsimist, tehti näputööd,
lahendati erinevaid põnevaid
ülesandeid ja tutvuti matkara-

dadega. Igal kambal oli teeju-
hiks oma pillimees. Huvitava
ülesandena tuli maastikuretkel
«Essütaja ar' petminõ» valmis-
tada ühele eestikeelsele laulule
setokeelsed sõnad. Uued lau-
lud kanti ilusti pärast ka ette
ja nii saigi kuulda setokeelseid
variante sellistest tuntud laulu-
dest nagu näiteks «Nõia elu»,
«Mution», «Leekiv armas-
tus». Eelnevalt oli lisaks antud
ülesanne kodus valmistada laul
tänapäeva ainetel ja nii saime-
gi kuulda sellest kuis noored

istuvad palju arvutis, hängivad
ja tšillivad.

Kindlasti tasuks ära märki-
da ka Maime Kapteni karguse
õppus, kus oli väga palju jul-
geid osavõtjaid—ilusti seletati ja
näidati ette, mis ja kuidas.

Kokku oli sel aastal tulnud
üle kaheksakümne noore, eri-
nevalt eelmistest aastatest oli
just mudilaste osakaal suur. Li-
saks seto lastele olid külalised
ka Mulgimaalt ja Irboskast.
Mulgi noored esinesid ja kut-
susid seto lapsedki üheskoos

lustima, sama tegid ka Irbos-
ka muuseumi teatri noored kes
õpetasid laulumänge ja esitasid
teatritüki, milles üritati selgu-
sele jõuda, kas Puškin on siis
käinud Irboskas või mitte.

Lisaks esines õhtul leelo-
koor «Laanõtsirk» ja Värsk-
ka uus naisteleelopark. Õhtu
lõppes hoogsalt «Klapi» saatel
tantsides.

Suurt fotoreportaaži Ku-
ningriigi latsipäevast saab näha
järgmises lehenumbris.

Tekst ja foto: Merlin Lõiv

Evelin Ämarik ja Enna Juhkam.